

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Iht. Høringsliste

Tidl. ref.

Vår ref.
2006/04015-129/FD I 4/ART

Dato 14 NOV 2012

**HØRING - FORSLAG TIL NY FORSKRIFT OM FORSVARS- OG
SIKKERHETSANSKAFFELSER**

1. Innledning

Forsvarsdepartementet sender med dette forslag om ny forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser på høring. Forskriften gjennomfører Europaparlamentets og rådets direktiv 2009/81/EF om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser i norsk rett og er utarbeidet i samarbeid med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet.

2. Bakgrunnen for forslaget

Direktivet for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser ble vedtatt i EU sommeren 2009. Direktivet er antatt EØS relevant, men ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen. Forslaget sendes på høring med det forbehold om at direktivet blir inntatt i EØS-avtalen.

Direktivet har til formål å etablere en ny europeisk lovgivingsramme for inngåelse av sensitive offentlige kontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet, herunder etablere et effektivt europeisk marked for forsvarsmateriell og samtidig sikre en konkurransedyktig forsvarsindustri. Direktivet skal skape mer åpenhet og transparens om anskaffelsene på området og det bygger i stor grad på innholdet i direktiv 2004/18/EF (direktivet for klassisk sektor/det klassiske direktivet).

Direktivet inneholder imidlertid særtilpasninger og bestemmelser som er ment å ivareta de særlige behov som gjør seg særlig gjeldende på forsvars- og sikkerhetsområdet. I hovedtrekk gjelder dette:

- Det er adgang til å bruke prosedyreformen konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring som en standard prosedyreform.
- Bestemmelser som skal sikre at sensitiv informasjon forblir beskyttet mot

uvedkommende.

- Bestemmelser om forsyningssikkerhet skal imøtekomme oppdragsgivers behov for sikret levering.
- Rammeavtaler er gitt en i utgangspunktet maksimal varighet på inntil 7 år, mot 4 i direktivet for klassisk sektor.

Andre endringer i forhold til det klassiske direktivet er at terskelverdiene i direktivet om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser er høyere og sammenfaller med terskelverdiene i direktiv 2004/17/EF (direktivet for forsyningssektorene/forsyningsdirektivet).

Direktivet åpner også for å pålegge at leverandøren utlyser inntil 30 % av kontraktens verdi for konkurranse. Det gis også enkelte føringer for hvordan leverandøren her skal gå frem.

3. Forsvarsanskaffelser og sikkerhetsgraderte anskaffelser i Norge

Forsvarets anskaffelsesvirksomhet utgjør et betydelig beløp hvert år og omfatter alt fra små, lokale kjøp av kontorrekvisita til anskaffelser i milliardklassen av for eksempel fartøyer, stridskjøretøyer og våpensystemer. I tillegg kommer større bygge- og anleggsarbeider. Anskaffelsesvirksomheten er omfattende og gjelder kjøp, leie/lease både nasjonalt og internasjonalt, samt gjennom flernasjonale samarbeidsløsninger.

Enkelte anskaffelser av forsvarsmateriell kan innebære tilgang til skjermingsverdig informasjon og er da en sikkerhetsgradert anskaffelse.

Hovedparten av forsvarsmateriellet anskaffes i dag av Forsvarets Logistikkorganisasjon, mens Forsvarets anskaffelser innen bygge- og anleggsarbeider gjennomføres i hovedsak av Forsvarsbygg.

Hovedparten av sikkerhetsgraderte kontrakter i Norge inngås i militær sektor av Forsvaret, og øvrige etater under FD. Sikkerhetsgraderte kontrakter inngås også i en rekke andre sektorer (sivil sektor), - men i et tallmessig mye mindre omfang. Det vises til at nevnte kontrakter inngås blant annet innen justissektoren, av statlige eiendomsutviklere/-forvaltere, av en del departementer, og i forbindelse med offentlige anskaffelser av foto- og kartmaterieell.

3.1 Gjeldende rett

I dag reguleres offentlige anskaffelser i Norge av lov og forskrift om offentlige anskaffelser (LOA/FOA). Forsvars- og sikkerhetssektoren er også underlagt dette regelverket. For forsyningssektorene gjelder forskrift om offentlige anskaffelser i forsyningssektoren. Det eksisterende regelverket er i stor grad et resultat av implementering av EU-regelverk.

Anskaffelser som kan unntas etter EØS-avtalens artikkel 123 er ikke omfattet av LOA/FOA vedtatt i henhold til loven. Videre er anskaffelser som er erklært hemmelige, eller som bare kan utføres under særskilte sikkerhetstiltak i samsvar med lov 20. mars

1998 nr. 10 (sikkerhetsloven) eller etter beskyttelsesinstruksen av 17. mars 1972 nr. 3352, eller når det kreves av vesentlige sikkerhetsinteresser, unntatt fra forskriften om offentlige anskaffelser og forsyningsforskriften.

4. Nærmere om forslaget

4.1 Gjennomføring av direktivet i norsk rett

Direktivet gjennomføres i norsk rett i form av en egen forskrift (forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser) som skal fastsettes med grunnlag i LOA § 11 første ledd. Med den nye forskriften innført i norsk rett får Norge tre anskaffelsesforskrifter under lov om offentlige anskaffelser: FOA, forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene (vann- og energiforsyning, transport og posttjenester) og forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser.

Direktivet er som nevnt i stor grad basert på samme oppbygging og filosofi som direktivet for klassisk sektor. Det klassiske direktivet er gjennomført i norsk rett i form av FOA. Den foreslåtte forskriften bygger derfor på samme systematikk og begrepsbruk som i FOA. Forskriftsforslaget har likevel noen endringer som fraviker og kommer i tillegg. Det innføres ikke nasjonal kunngjøringsplikt for anskaffelser over 500 000 og opp til EØS-terskelverdiene. Det foreslås ikke noen nasjonal prosedyredel (i motsetning til FOA del II).

Forskriftsforslaget har videre håndhevelsesregler i likhet med det som følger av EUs direktiv 2007/66/EF om forbedring av effektiviteten av klageprosedyrene i forbindelse med inngåelse av offentlige kontrakter (nytt håndhevelsesdirektiv). Dette direktivet gjelder ikke som sådan for sektoren for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser, men bestemmelsene om håndhevelse i direktivet om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser er i vesentlig grad like de i håndhevelsesdirektivet.

4.2 Forslagets virkeområde

Den foreslåtte forskriften får anvendelse på forsvars- og sikkerhetsanskaffelser. Med forsvarsanskaffelser menes anskaffelser av materiell, som er spesielt utformet eller tilpasset militære formål og militær bruk, som våpen, ammunisjon eller krigsmateriell.

Når det gjelder sikkerhetsanskaffelser omfatter direktivets virkeområde anskaffelser av materiell til sikkerhetsformål, som involverer, krever eller inneholder klassifisert (gradert) informasjon. Med klassifiserte opplysninger i direktivet menes opplysninger som er tildelt et klassifiseringsnivå for å beskytte nasjonale sikkerhetsinteresser i henhold til nasjonal lovgivning eller administrative bestemmelser.

I Norge har vi to regimer for gradering av skjermingsverdig informasjon, gradering i henhold til sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen. Sikkerhetsloven har til formål å beskytte rikets sikkerhet og andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser. Beskyttelsesinstruksen kommer til anvendelse ved behandling av dokumenter som trenger beskyttelse av andre grunner enn de som er nevnt i sikkerhetsloven med

forskrifter. Gradering av et dokument etter instruksen kan bare foretas når dokumentet kan unntas fra offentlighet i medhold av offentleglova, og det foreligger skadevirkninger som nevnt i instruksens § 4.

Departementet mener at direktivet favner anskaffelser som faller innunder sikkerhetslovens virkeområde, men det kan i tillegg stilles spørsmål om eventuelle anskaffelser som faller innunder beskyttelsesinstruksen også omfattes av direktivet. For ikke å begrense forskriftens anvendelsesområde foreslås det å definere «*gradert informasjon*» i henhold til direktivet. Det åpnes for at også sikkerhetsanskaffelser som ikke faller innunder sikkerhetsloven, kan falle innunder den nye forskriften dersom anskaffelsen er gradert i henhold til beskyttelsesinstruksen.

Det bes særlig om høringsinstansenes innspill til forslaget virkeområde når det gjelder anskaffelser i sikkerhetssektoren.

4.3 Unntak

Den foreslåtte forskriften vil ikke gjelde for kontrakter som faller innunder EØS avtalens artikkel 123, eller kontrakter som vil innebære at oppdragsgiver meddeler opplysninger i strid med vesentlige sikkerhetsinteresser.

I tillegg er blant annet kontrakter som omfatter etterretningsvirksomhet, visse forsknings- og utviklingskontrakter, kontrakter mellom stater eller kontrakter som er gjennomført i samsvar med andre anskaffelsesregler unntatt fra forskriften.

4.4 Særskilte bestemmelser

Forslaget innebærer at det gis mer fleksible og mer tilpassede bestemmelser for de behov som gjelder for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser. Det er i forslaget til forskrift gitt bestemmelser som gir oppdragsgiver mer fleksibilitet og samtidig gir mulighet til å ta nødvendige forholdsregler for å sikre informasjons- og forsyningssikkerhet.

Det foreslås at oppdragsgiver fritt kan velge å benytte begrenset anbud og konkurranse med forhandling etter forutgående kunngjøring uten noen begrunnelse. Konkurranspreget dialog kan anvendes for særlig komplekse kontrakter og konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring kan i visse unntakssituasjoner benyttes.

Forsyningssikkerhet i forbindelse med kontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet er av stor betydning og det foreslås at oppdragsgiver kan stille særskilte krav for å ivareta behovet til forsyningssikkerhet.

Forslaget regulerer forholdet til underleverandører og oppdragsgiver kan forplikte den valgte leverandør til å følge bestemte prosedyrer ved valg av underleverandør. Departementet foreslår at oppdragsgiver kan stille krav om at valgte leverandør konkurranseutsetter deler av anskaffelsen til underleverandører.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Innlemmelsen av direktivet i EØS-landene vil gi konkurransedyktig norsk forsvars- og sikkerhetsindustri større eksport- og inntektsmuligheter i EØS-området enn tilfellet er i dag.

Norske myndigheter pålegger krav om gjenkjøp ved anskaffelser av forsvarsmateriell fra alle utenlandske leverandører. Kravet gjelder ved anskaffelser over 50 millioner kroner. Gjennomføringen av direktiv om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser i EØS-området har imidlertid til hensikt å åpne forsvars- og sikkerhetsmarkeder på lik og ikke-diskriminerende måte blant EØS-landene gjennom rettslig bindende konkurranseprosedyrer. Det legges derfor til grunn at norske myndigheter ikke vil kunne kreve gjenkjøp fra leverandører hjemmehørende i EØS-stater for anskaffelser som foretas under forskriften. Slike krav vil bryte med forskriftens grunnleggende bestemmelser om likebehandling og ikke-diskriminering av leverandører i EØS-området.

Klagenemnda for offentlige anskaffelser og domstolene vil måtte påregne økt sakstilfang etter at det nye regelverket har trådt i kraft. Det forventes ikke signifikante administrative endringer eller kostnader.

6. Avslutning

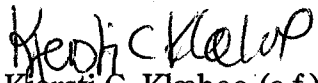
Det tas sikte på at forskriften vil tre i kraft i begynnelsen av 2013. Høringsbrev, høringsnotat og forslag til ny forskrift er tilgjengelig på departementets hjemmeside: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fd/dok/hoeringer>. Direktivtekst (direktiv 2009/81/EF) kan lastes ned fra: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Forsvarsdepartementet ber om høringsinstansenes innspill innen 8. januar 2013. Høringsuttalelser kan gjerne sendes elektronisk til postmottak@fd.dep.no.

Høringsinnspillene vil bli lagt ut på Forsvarsdepartementets hjemmesider.

Vi ber om at høringsbrevet ved behov sendes til underliggende etater og andre berørte som ikke står på høringslisten.

Med hilsen

Kjersti C. Klæboe (e.f.)
ekspedisjonssjef

Severin Vikanes
avdelingsdirektør

Høringsliste:

Statsministerens kontor
Departementene
Akademikerne
Avinor
Datatilsynet
Den Norske Advokatforening
Den Norske Dommerforening
Departementenes servicesenter
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Energibedriftenes Landsforening
Fellesforbundet
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Forsvarsstaben
Forsvarsbygg
Forsvarets forskningsinstitutt
Forsvarets logistikkorganisasjon
Forsvars- og Sikkerhetsindustriens interesseorganisasjon (FSI)
Generaladvokaten
Innovasjon Norge
Jernbaneverket
Kommunenes Sentralforbund
Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)
Konkurransetilsynet
Kongsberg Gruppen ASA
Kredittilsynet
Kystdirektoratet
Luftfartstilsynet
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
NAMMO AS
Nasjonal sikkerhetsmyndighet
Norges Ingeniør- og Teknologiorganisasjon
Norges Juristforbund
Norges vassdrags- og energidirektorat
Næringslivets hovedorganisasjon
Oljeindustriens landsforening
Oslo Kommune
Petroleumstilsynet
Politiets sikkerhetstjeneste
Politidirektoratet
Telenor
Tolldirektoratet
Post- og teletilsynet
Regjeringsadvokatembedet

Riksrevisjonen
Spekter arbeidsgiverforening
Statens strålevern
Statsbygg
Statnett
Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåknings- og sikkerhetstjeneste
Thales Norway AS
Juridiske fakultet Universitetet i Bergen
Juridiske fakultet Universitetet i Oslo
Vegdirektoratet
Vinghøg AS
Virke Hovedorganisasjon
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Intern fordeling:

FD I 5
FD II
FD III
FD IV